

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de dienstencheques, wat betreft de verhoging en indexering van de aanschafprijs

- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Het Vlaamse regeerakkoord 2024-2029 herbevestigt dat '*het dienstenchequesysteem een belangrijk instrument is om zwartwerk tegen te gaan door reguliere jobs te creëren voor kortgeschoolden en om de combinatie arbeid-privé haalbaar te maken*'. De Vlaamse Regering wenst '*de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulpen te verbeteren om hun werk aantrekkelijk en werkbaar te houden*.' Hiertoe wordt er toegewerkt naar een sociaal akkoord in de dienstenchequesector dat een structureel kader biedt voor de verbetering van de loon- en arbeidsvoorwaarden. Dit wordt mogelijk gemaakt door de aanschafwaarde van de dienstencheque te verhogen met 1 euro. Deze 1 euro wordt integraal ingezet om de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulpen te verbeteren.

Onderliggend besluit regelt de prijsstijging van een dienstencheque van 9 euro naar 10 euro voor de eerste 400 aangeschafte dienstencheques per kalenderjaar en van 10 euro naar 11 euro voor elke dienstencheque die de aanschaf van 400 dienstencheques per kalenderjaar overschrijdt. En dit vanaf 1 januari 2025. De totale inruilwaarde van de dienstencheque blijft in afwachting van een sociaal akkoord in de dienstenchequesector ongewijzigd.

Daarnaast voorzien we vanaf volgend jaar een indexeringsmechanisme voor de gebruikersprijs. Die wordt geïndexeerd met 1 euro per vijf overschrijdingen van de spilindex.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Werk

Het Vlaamse regeerakkoord 2024-2029 herbevestigt dat het dienstenchequesysteem een belangrijk instrument is om zwartwerk tegen te gaan door reguliere jobs te creëren voor kortgeschoolden en om de combinatie arbeid-privé haalbaar te maken.

De Vlaamse regering wil tevens inzetten op een betere verloning van de poets hulp.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2024/297 van 7 november 2024.

Er werd een positief advies verleend door de Inspectie van Financiën op 29 oktober 2024.

De Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, heeft zijn akkoord gegeven op 14 november 2024.

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd een eerste maal principieel goedgekeurd op 15 november 2024.

De SERV heeft zijn advies gegeven op 2 december 2024.

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd een tweede maal principieel goedgekeurd op 6 december 2024.

De Raad van State heeft advies 77.283/1 gegeven op 13 december 2024, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 3°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

De doelstelling van voorliggend ontwerp van besluit is tweeledig.

Eenzijds wil ik inzetten op betere loon- en arbeidsvoorwaarden voor de huishoudhulpen. Anderzijds wil ik zorgen voor een billijke prijszetting van de dienstencheque.

De dienstenchequemaatregel is een succesvolle maatregel. Anno 2023 zijn er in Vlaanderen een duizendtal dienstencheque-ondernemingen, goed voor de tewerkstelling van 127.000 werknemers en meer dan 750.000 dienstenchequegebruikers. Het dienstenchequesysteem biedt vandaag een antwoord op concrete maatschappelijke noden die in het licht van de krapte op de arbeidsmarkt en de vergrijzing alleen maar toenemen. Via dienstencheques kunnen mensen werk en gezin blijven combineren (en bijgevolg actief blijven op de arbeidsmarkt) of langer thuis blijven wonen. De sector biedt daarnaast kansen op werk voor groepen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Het systeem blijft tot slot relevant om zwartwerk te vermijden.

Blijvend investeren in de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulp is echter cruciaal. De job van huishoudhulp is immers zeer veeleisend op zowel fysiek als cognitief vlak. De werknemers moeten over de nodige communicatieve vaardigheden beschikken, ze moeten zich goed kunnen organiseren, ze moeten zelfstandig kunnen werken, omgaan met feedback van klanten, assertief zijn, etc. Dit alles

staat op gespannen voet met het feit dat huishoudhulpen één van de laagst gemiddelde bruto maandlonen hebben op de arbeidsmarkt.

Verder stellen we vast dat de prijs van de dienstencheque sinds 2014 ongewijzigd gebleven is. De Vlaamse overheid staat tot op vandaag volledig in voor de financiering van de indexering van de inruilwaarde van de dienstencheque, zijnde de aanschafwaarde van de dienstencheque voor de burger en de overheidstegemoetkoming. Indien de voorbije jaren onderhevig zou zijn geweest aan de inflatie, zou de prijs ondertussen 11,52 euro bedragen. Een billijke prijszetting, waarbij zowel de gebruiker als de overheid een bijdrage leveren aan de stijging van de inruilwaarde van een dienstencheque ingevolge de inflatie, dringt zich op.

Vanuit de bevoegdheid Werk en in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord wens ik deze situatie op korte termijn aan te pakken.

Ik wil de huishoudhulpen, die zich dag in en dag inzetten bij de vele gezinnen, beter verlonen voor hun prestaties. Door hierop in te zetten, wens ik ook te werken aan de moeilijke instroom in de sector. Poetshulp is namelijk al meerdere jaren een knelpuntberoep. Deze doelstelling wil ik bereiken met een verhoging van de aanschafwaarde van de dienstencheque. Op die manier wordt er bij de dienstencheque-ondernemingen ruimte gecreëerd om integraal te investeren in betere loon- en arbeidsvoorwaarden.

De loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulpen worden onderhandeld in het daartoe bevoegde paritaire comité en vastgelegd in een CAO. Dienstencheque-ondernemingen zijn in verschillende sectoren actief, de belangrijkste zijn de gezinszorg (PC 318.01), de publieke sector en de dienstenchequesector (PC 322.01).

Vanaf 1 januari 2025 stijgt de prijs van een dienstencheque van 9 euro naar 10 euro voor de eerste 400 aangeschafte dienstencheques per kalenderjaar en van 10 euro naar 11 euro voor elke dienstencheque die de aanschaf van 400 dienstencheques per kalenderjaar overschrijdt. De totale inruilwaarde van de dienstencheque, zijnde de som van de aanschafwaarde en de overheidstegemoetkoming, blijft in afwachting van een sociaal akkoord in de dienstenchequesector ongewijzigd. Bijgevolg zal in een eerste fase de overheidstegemoetkoming dalen met €1 per dienstencheque.

Zodra er een sociaal akkoord is in de dienstenchequesector, zal de Vlaamse Regering de overheidstegemoetkoming opnieuw verhogen met 1 euro en zal de totale inruilwaarde van een dienstencheque, die de erkende onderneming ontvangt als de cheque voor terugbetaling wordt ingediend, aldus stijgen met €1 zodat de sector over de middelen beschikt om het sociaal akkoord uit te voeren. De extra inkomsten die de Vlaamse Regering verwerft door de tijdelijke daling van de overheidstegemoetkoming met €1 zullen dan met terugwerkende kracht worden geïnvesteerd in de sector ter verbetering van de loon- en arbeidsvoorwaarden.

We waken erover dat de prijsstijging met 1 euro integraal tegemoetkomt aan de huishoudhulp. Hoewel een akkoord over de loon- en arbeidsvoorwaarden door de sociale partners wordt afgesloten, sta ik als minister van Werk ter beschikking om een bemiddelende rol op te nemen en erover te waken dat de middelen die vrijkomen door de prijsstijging integraal aangewend worden om de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulp te verbeteren en zo spoedig mogelijk een sociaal akkoord te sluiten. Dat doe ik door onder andere een periodieke rapportering van de onderhandelingen te vragen en door, met respect voor de vrijheid van het sociaal overleg, de sociale partners aan te zetten tot het afsluiten van een duidelijk akkoord over de investering van de prijsstijging in de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulpen. Met betrekking tot deze rapportering heb ik mijn federale collega bevoegd voor Werk aangeschreven.

In het kader van een billijke prijszetting gaan we ook in overleg met de sector over het aanrekenen van administratieve kosten. Hieromtrent gebeurt momenteel een juridische analyse. In Brussel en Wallonië lopen immers momenteel verschillende beroepsprocedures tegen het daar ingevoerde verbod of beperking op het aanrekenen van administratieve kosten. Daarom wordt in voorliggend voorontwerp van besluit hierover vooralsnog geen melding gemaakt.

Ook wordt de prijs voor de gebruiker gekoppeld aan de inflatie. We verhogen de aanschafwaarde van de dienstencheque echter niet bij elke overschrijding van de spilindex maar doen dit pas wanneer de prijs ingevolge de inflatie zou gestegen zijn met ca 1 euro. In de praktijk verhogen we de aanschafwaarde van de dienstencheque telkens met €1 bij de vijfde overschrijding van de spilindex. Aangezien de Vlaamse overheid bij de eerste 4 overschrijdingen van de spilindex in eerste instantie zal instaan voor de kost van de indexering van de aanschafwaarde van de dienstencheque, zal de overheidstegemoetkoming bij de vijfde indexering verminderd worden met het equivalent van de stijging van de aanschafwaarde, zijnde €1.

Deze wijzigingen moeten tijdig gecommuniceerd worden om de nodige duidelijkheid te creëren voor de vele dienstenchequegebruikers en te vermijden dat er foutieve bestellingen worden geplaatst en de gebruikers aldus niet tijdig over dienstencheques beschikken om de geleverde dienstenchequeprestaties te vergoeden. Daarom zal er zo snel mogelijk een communicatiecampagne opgestart worden om de betrokken actoren van het dienstenchequesysteem te informeren.

Er wordt nu ook nog een technische correctie doorgevoerd in de artikelen 3 tot 5 waardoor niet gebruikte nog geldige dienstencheques niet meer omgeruild kunnen worden vanaf 1 januari 2025 i.p.v. 1 juni 2025, zoals reeds voorzien in het kader van de digitalisering van de dienstencheques.

Dienstencheques die vandaag worden aangekocht aan €9 zijn volgend jaar ook nog bruikbaar zonder meerkost voor de burger, zolang de geldigheidsduur niet is verstreken. De dienstencheques die de gebruiker vandaag aankoopt zijn 12 maanden geldig. In plaats van de mogelijkheid te voorzien dat gebruikers, wier cheques dreigen te vervallen, deze cheques nog kunnen omruilen tegen een cheque met een nieuwe geldigheidsduur maar dan met een meerkost van €1, wordt deze mogelijkheid nu geschrapt. Het is door Pluxee onmogelijk om deze regeling op korte termijn te integreren in de bestaande IT-processen. De Vlaamse Regering heeft op 15 november 2025 formeel beslist om de prijs van een dienstencheque te verhogen vanaf 1 januari 2025. Het is technisch onhaalbaar om op 6 weken tijd dergelijke regeling te implementeren.

Om te vermijden dat gebruikers nu nog dienstencheques aankopen om die later om te kunnen ruilen zonder meerkost (waardoor de facto cheques aan 9€ langer in roulatie blijven), bepalen we nu dat gebruikers vanaf 1/1/25 dus geen dienstencheques meer kunnen omruilen. Ze kunnen uiteraard wel nog altijd de terugbetaling vragen als de dienstencheques dreigen te vervallen.

Het feit dat dienstencheques niet meer kunnen omgeruild worden vanaf 1 januari 2025 i.p.v. 1 juni 2025 heeft geen verdere impact op het Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende dienstencheques, wat betreft de digitalisering en heeft dus geen verdere impact op de niet of minder digitaal vaardige gebruikers. De andere bepalingen van voornoemd besluit treden immers pas in werking op 1 juni 2025.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

In dit artikel wordt de aanschafprijs van een dienstencheque voor de gebruiker verhoogd met 1 euro naar respectievelijk 10 en 11 euro.

Daarnaast wordt er ook een indexmechanisme ingevoerd op deze aanschafprijs. Dit mechanisme houdt in dat de aanschafprijs telkens met 1 euro verhoogd wordt, per keer dat de index in totaal 5 maal overschreden is.

Hieraan gekoppeld wordt op datzelfde moment het bedrag van de tegemoetkoming (subsidie) aan de dienstencheque-onderneming met 1 euro verminderd.

Artikel 2

In dit artikel wordt naar analogie met het voorgaande artikel het bedrag van de aanschafprijs van een dienstencheque voor de gebruiker verhoogd met 1 euro naar respectievelijk 10 en 11 euro.

Ook wordt het bedrag van de tegemoetkoming (subsidie) aan de dienstencheque-onderneming verminderd met 1 euro tot respectievelijk 18,07 en 17,07 euro.

Artikel 3

In dit artikel wordt een overgangsbepaling ingevoegd die geldt ingeval de spilindex in december 2024 zou worden overschreden. Het bedrag van de tegemoetkoming zal in voorkomend geval 18,63 euro bedragen indien de aanschafwaarde van de dienstencheque 10 euro bedraagt, en 17,63 euro indien de aanschafwaarde van de dienstencheque 11 euro bedraagt. Deze indexoverschrijding wordt nog niet in rekening genomen voor het nieuwe indexmechanisme van de aanschafwaarde, zoals ingevoerd in artikel 1 met ingang van 1 januari 2025.

Artikel 4

In dit artikel wordt de datum in de bepaling, waarbij het principe wordt opgeheven dat niet gebruikte nog geldige dienstencheques omgeruild kunnen worden, vervroegd van 1 juni 2025 naar 1 januari 2025.

Artikel 5

Aansluitend met voorgaande artikel wordt de inwerkingtreding van §1 van betreffend artikel 13 in het Besluit van de Vlaamse Regering van 12 mei 2023 tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende dienstencheques, wat betreft de digitalisering, eveneens vervroegd van 1 juni 2025 naar 1 januari 2025.

Artikel 6

Dit artikel bepaalt de inwerkingtredingsdatum, met name 1 januari 2025.

Artikel 7

Dit artikel hoeft geen toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Vanaf 01 januari 2025 zal de aanschafprijs van een dienstencheque verhoogd worden met 1 euro. Echter doordat er nog geen sociaal akkoord is in de sector hoe die extra euro zal aangewend worden om de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulp te verbeteren, zal die extra euro voorlopig worden ingehouden op de subsidiewaarde. Van zodra er een sociaal akkoord is, zullen deze middelen met terugwerkende kracht geïnjecteerd in de sector en zal de subsidiewaarde opnieuw verhoogd worden met €1.

Met oog op het waarborgen van de retroactiviteit met betrekking tot het integraal toekennen van de 1 euro aan de huishoudhulpen voor loon- en arbeidsvoorwaarden, wordt er verzekerd dat deze middelen indien nodig éénmalig begrotingstechnisch overgedragen kunnen worden van 2025 naar 2026.

Daarnaast zal de aanschafprijs, bij de vijfde overschrijding van de spilindex, met 1 euro worden verhoogd. Dit houdt ook in dat de subsidiewaarde, na de vijfde spilindex overschrijding, gecompenseerd zal worden met als gevolg dat deze zal dalen met 1 euro. De financiële impact van de overschrijdingen van de spilindex op de begroting zal pas zichtbaar zijn na de vijfde spilindex overschrijding. Het valt moeilijk in te schatten wanneer dit zal plaatsvinden.

Omruilingen van dienstencheques tegen nieuwe dienstencheques met een nieuwe geldigheidsduur zijn vanaf 1 januari 2025 niet meer mogelijk. De gebruiker kan, indien gewenst, nog geldige cheques laten terugbetalen en dienstencheques aankopen aan de nieuwe aanschafwaarde met een nieuwe geldigheidsduur van 12 maanden.

B. ESR-TOETS

Deze wijziging heeft geen impact op de ESR.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Deze wijziging heeft geen impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Deze wijziging heeft geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4. ADVIES SERV

De Vlaamse sociale partners kwamen niet tot een unaniem advies aangaande de verhoging en indexering van de aanschafprijs van de dienstencheque. De standpunten van de werknemersorganisaties en de werkgeversorganisaties lopen dienaangaande uiteen.

De werkgeversorganisaties vinden de prijsverhoging verdedigbaar maar wijzen op de toenemende druk op de rentabiliteit van de dienstencheque-ondernemingen. Verso benadrukt het belang van

administratiekosten om een kwalitatieve dienstverlening te kunnen blijven organiseren. De andere werkgeversorganisaties betreuren dat de beslissingen niet tegemoetkomen aan de bezorgdheden omtrent de leefbaarheid van de bedrijven, en dus het waarborgen van de werkgelegenheid van de huishoudhulp en de dienstverlening aan gebruikers. Daarnaast geeft men aan dat de wijziging van de loon- en arbeidsvoorwaarden kostenneutraal moet zijn. Conform het regeerakkoord zal er in overleg gegaan worden met de sector over de administratieve kosten, waarbij rekening gehouden zal worden met verschillende overwegingen, onder andere de rentabiliteit van de dienstencheque-ondernemingen. Er zal tevens een analyse uitgevoerd worden naar de rentabiliteit in de sector.

De werknemersorganisaties zijn tevreden dat de prijsverhoging integraal naar de verbetering van de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulp gaat. Zij geven aan dat een grote meerderheid van de gebruikers bereid zijn om meer te betalen zolang deze prijsverhoging integraal naar de huishoudhulp gaat. In tegenstelling tot de werkgeversorganisaties, pleiten de werknemersorganisaties voor een regulering van de administratieve kosten. Aanrekening kan enkel als deze ingezet worden voor de verbetering van de loon- en arbeidsvoorwaarden van de huishoudhulp. Verder is men voorstander van een gedifferentieerde financiering.

Beide partijen zijn het dus wel eens met het principe van de verhoging en indexering van de aanschafprijs. De partijen formuleren hierbij elk dus evenwel eigen bekommernissen en gewenste modaliteiten.

5 ADVIES RAAD VAN STATE

De Raad van State heeft op 13 december 2024 haar advies verleend. Er werden enkele legistische suggesties geformuleerd. Deze zijn doorgevoerd in het voorliggend ontwerp.

Inzake de opmerking dat er opnieuw een advies van Inspectie van Financiën over de gewijzigde versie vereist zou zijn dient opgemerkt te worden dat de gewijzigde bepalingen geen budgettaire impact hebben en dan ook door de Vlaamse regering in die zin een tweede maal principieel goedgekeurd werden op 6 december 2024. De gewijzigde bepalingen hebben bovendien geen budgettaire impact.

6 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar definitieve goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerpbesluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques, wat betreft de verhoging en indexering van de aanschafprijs

2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk te gelasten het voormelde ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk

Bijlagen:

1. Het ontwerp van besluit;
2. het advies van de Raad van State van 13 december 2024